

TRIBUNALENS DOM (åttonde avdelningen)

den 19 maj 2010\*

I mål T-19/05,

**Boliden AB**, Stockholm (Sverige),

**Outokumpu Copper Fabrication AB**, tidigare Boliden Fabrication AB, Västerås (Sverige),

**Outokumpu Copper BCZ SA**, tidigare Boliden Cuivre & Zinc SA, Liège (Belgien),

inledningsvis företrädda av advokaterna C. Wetter och O. Rislund, därefter av advokaterna C. Wetter och M. Johansson,

sökande,

mot

**Europeiska kommissionen**, företrädd av É. Gippini Fournier och S. Noë, båda i egenskap av ombud,

svarande,

\* Rättegångsspråk: engelska.

angående, för det första, ett yrkande om ogiltigförklaring av artikel 1 a–c i kommissionens beslut K(2004) 2826 av den 3 september 2004 om ett förfarande enligt artikel 81 [EG] och artikel 53 i EES-avtalet (ärende COMP/E-1/38.069 – VVS-kopparrör), i den del det konstateras att sökandena har deltagit i en överträdelse under perioden den 1 juli 1995–den 27 augusti 1998 och perioden den 10 december 1998–den 7 oktober 1999, för det andra, ett yrkande om nedsättning av det bötesbelopp som sökandena har ålagts genom beslutet och, för det tredje, ett anslutningsyrkande av kommissionen om höjning av nämnda bötesbelopp,

meddelar

TRIBUNALEN (åttonde avdelningen)

sammansatt av ordföranden E. Martins Ribeiro samt domarna S. Papasavvas och N. Wahl (referent),

justitiesekreterare: handläggaren C. Kantza,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 4 november 2008,

följande

## Dom

### Bakgrund till tvisten

- 1 Sökandena, Outokumpu Copper Fabrication AB (tidigare Boliden Fabrication AB), Outokumpu Copper BCZ SA (tidigare Boliden Cuivre & Zinc SA) och Boliden AB ingår i koncernen Boliden, vars moderbolag Boliden är ett bolag bildat enligt svensk rätt som är noterat på Stockholmsbörsen och har driftställen i Europa och Kanada. Koncernen är specialiserad bland annat på gruvverksamhet och förädling och försäljning av metaller och mineralprodukter, särskilt koppar och zink.

#### 1. *Det administrativa förfarandet*

- 2 Europeiska gemenskapernas kommission genomförde i mars 2001, med anledning av information från Mueller Industries Inc. (nedan kallat Mueller) i januari samma år, oanmälda inspektioner i lokalerna hos flera företag aktiva inom sektorn för kopparrör med stöd av artikel 14 i rådets förordning nr 17 av den 6 februari 1962, första förordningen om tillämpning av artiklarna [81 EG] och [82 EG] (EGT 1962, 13, s. 204; svensk specialutgåva, område 8, volym 1, s. 8).

- 3 Den 9 och den 10 april 2001 genomfördes kompletterande inspektioner i lokalerna hos KME Germany AG (tidigare KM Europa Metal AG) liksom hos Outokumpu Oyj och Luvata Oy (tidigare Outokumpu Copper Products Oy) (nedan tillsammans kallade Outokumpukoncernen). Den 9 april 2001 erbjöd sig Outokumpu att samarbeta med kommissionen enligt kommissionens meddelande om befrielse från eller nedsättning av böter i kartellärenden (EGT C 207, 1996, s. 4) (nedan kallat 1996 års meddelande om samarbete). Erbjudandet gällde både industrirör och VVS-rör. Efter kompletterande kontroller delade kommissionen upp sin undersökning avseende kopparrör i tre olika förfaranden, närmare bestämt ärendena COMP/E-1/38.069 (VVS-kopparrör), COMP/E-1/38.121 (Rördelar) och COMP/E-1/38.240 (Industrirör).
  
- 4 Genom skrivelse av den 30 maj 2001 översände Outokumpukoncernen ett PM till kommissionen med ett antal bilagor. Handlingarna innehöll en beskrivning av sektorn för kopparrör och avtalen om samverkan inom denna sektor.
  
- 5 Outokumpukoncernens erbjudande om samarbete i ärende COMP/E-1/38.240 (Industrirör) kom den 5 juni 2002 på kommissionens initiativ att diskuteras med företrädare för företaget. Företaget meddelade även att kommissionen fick ställa frågor till dem av företagets anställda som var inblandade i de avtal som avsågs i ärende COMP/E-1/38.069 (VVS-kopparrör).
  
- 6 I ärende COMP/E-1/38.240 (Industrirör) begärde kommissionen i juli 2002, med stöd av artikel 11 i förordning nr 17, upplysningar från Wieland-Werke AG (nedan

kallat Wieland) och KME-koncernen (bestående av KME Germany, KME France SAS (tidigare Tréfinmétaux SA) och KME Italy SpA (tidigare Europa Metall SpA)) samt anmodade Outokumpukoncernen att inkomma med kompletterande upplysningar. Den 15 oktober 2002 efterkom KME-koncernen nämnda begäran. Svaret innehöll även en förklaring och en begäran om att 1996 års meddelande om samarbete skulle tillämpas på koncernen i ärende COMP/E-1/38.069 (VVS-kopparrör). Dessutom gav KME-koncernen kommissionen tillåtelse att använda alla upplysningar som koncernen tillhandahöll i ärende COMP/E-1/38.240 (Industrirör) i undersökningen i samband med ärende COMP/E-1/38.069 (VVS-kopparrör).

- 7 Den 23 januari 2003 inkom Wieland med en förklaring innehållande en begäran om att 1996 års meddelande om samarbete skulle tillämpas på företaget i ärende COMP/E-1/38.069 (VVS-kopparrör).
- 8 I ärende COMP/E-1/38.069 (VVS-kopparrör) skickade kommissionen den 3 mars 2003 skrivelser med begäran om upplysningar till Bolidenkoncernen, HME Nederland BV (nedan kallat HME) och Chalkor AE Epexergasias Metallon (nedan kallat Chalkor) samt den 20 mars 2003 till IMI-koncernen (som består av IMI plc, IMI Kynoch Ltd och Yorkshire Copper Tube).
- 9 Den 9 april 2003 mötte företrädare för Chalkor företrädare för kommissionen och begärde då att 1996 års meddelande om samarbete skulle tillämpas på Chalkor i ärende COMP/E-1/38.069 (VVS-kopparrör).
- 10 Den 29 augusti 2003 utfärdade kommissionen i ärende COMP/E-1/38.069 (VVS-kopparrör) ett meddelande om invändningar riktat till de berörda bolagen. Efter det att

dessa bolag hade fått tillgång till handlingarna i ärendet i elektronisk form och lämnat in skriftliga synpunkter deltog alla utom HME i ett förhör den 28 november 2003.

- 11 Den 16 december 2003 antog kommissionen beslut K(2003) 4820 slutlig om ett förfarande enligt artikel 81 [EG] och artikel 53 i EES-avtalet (ärende COMP/E-1/38.240 – Industrirör). En resumé av detta beslut har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning* av den 28 april 2004 (EUT L 125, s. 50).

## *2. Det angripna beslutet*

- 12 Den 3 september 2004 antog kommissionen beslut K(2004) 2826 om ett förfarande i enlighet med artikel 81 [EG] och artikel 53 i EES-avtalet (ärende COMP/E-1/38.069 – VVS-kopparrör) (nedan kallat det angripna beslutet). En resumé av detta beslut har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning* av den 13 juli 2006 (EUT L 192, s. 21).
- 13 Det angripna beslutet innehåller bland annat följande bestämmelser:

### *”Artikel 1*

Följande företag har brutit mot artikel 81.1 i fördraget och – från och med den 1 januari 1994 – mot artikel 53.1 i EES-avtalet genom att, under angivna perioder, delta i

en uppsättning avtal och samordnade förfaranden som innebar fastställande av priser och uppdelning av marknaden inom sektorn för VVS-kopparrör:

- a) Boliden ..., tillsammans med [Outokumpu Copper Fabrication] och [Outokumpu Copper BCZ], från och med den 3 juni 1988 till och med den 22 mars 2001.
  
- b) [Outokumpu Copper Fabrication], tillsammans med Boliden ... och [Outokumpu Copper BCZ], från och med den 3 juni 1988 till och med den 22 mars 2001.
  
- c) [Outokumpu Copper BCZ], tillsammans med Boliden ... och [Outokumpu Copper Fabrication], från och med den 3 juni 1988 till och med den 22 mars 2001.
  
- d) Austria Buntmetall AG:
  - i) tillsammans med Buntmetall Amstetten [GmbH], senast från och med den 29 augusti 1998 till och med den 8 juli 1999 och,
  
  - ii) tillsammans med [Wieland] och Buntmetall Amstetten ... från och med den 9 juli 1999 till och med den 22 mars 2001.
  
- e) Buntmetall Amstetten ...:
  - i) tillsammans med Austria Buntmetall ..., senast från och med den 29 augusti 1998 till och med den 8 juli 1999, och

- ii) tillsammans med [Wieland] och Austria Buntmetall ..., från och med den 9 juli 1999 till och med den 22 mars 2001.
  
- f) [Chalkor], senast från och med den 29 augusti 1998 till åtminstone början av september 1999.
  
- g) [HME], senast från och med den 29 augusti 1998 till och med den 22 mars 2001.
  
- h) IMI ..., tillsammans med IMI Kynoch ... och Yorkshire Copper Tube ..., från och med den 29 september 1989 till och med den 22 mars 2001 ;
  
- i) IMI Kynoch ..., tillsammans med IMI ... och Yorkshire Copper Tube [...], från och med den 29 september 1989 till och med den 22 mars 2001.
  
- j) Yorkshire Copper Tube ..., tillsammans med IMI ... och IMI Kynoch ..., från och med den 29 september 1989 till och med den 22 mars 2001.
  
- k) [KME Germany]:
  - i) ensamt ansvarigt, från och med den 3 juni 1988 till och med den 19 juni 1995, och
  
  - ii) tillsammans med [KME France] och [KME Italy], från och med den 20 juni 1995 till och med den 22 mars 2001.



l) [KME Italy]:

- i) tillsammans med [KME France], från och med den 29 september 1989 till och med den 19 juni 1995, och
- ii) tillsammans med [KME Germany] och [KME France], från och med den 20 juni 1995 till och med den 22 mars 2001.

m) [KME France]:

- i) tillsammans med [KME Italy], från och med den 29 september 1989 till och med den 19 juni 1995, och
- ii) tillsammans med [KME Germany] och [KME Italy], från och med den 20 juni 1995 till och med den 22 mars 2001 ;

...

s) Outokumpu ..., tillsammans med [Luvata], från och med den 29 september 1989 till och med den 22 mars 2001.

t) [Luvata], tillsammans med Outokumpu ..., från och med den 29 september 1989 till och med den 22 mars 2001.

u) [Wieland]:

- i) ensamt ansvarigt från och med den 29 september 1989 till och med den 8 juli 1999, och
- ii) tillsammans med Austria Buntmetall ... och Buntmetall Amstetten ..., från och med den 9 juli 1999 till och med den 22 mars 2001.

## *Artikel 2*

För överträdelserna enligt artikel 1 fastställs följande böter:

- a) Boliden ..., [Outokumpu Copper Fabrication] och [Outokumpu Copper BCZ] med solidariskt ansvar: 32,6 miljoner euro,
- b) Austria Buntmetall ... och Buntmetall Amstetten ..., med solidariskt ansvar: 0,6695 miljon euro,
- c) Austria Buntmetall ..., Buntmetall Amstetten ... och [Wieland] med solidariskt ansvar: 2,43 miljoner euro,
- d) [Chalkor]: 9,16 miljoner euro,

- e) [HME]: 4,49 miljoner euro,
  
- f) IMI ..., IMI Kynoch ... och Yorkshire Copper Tube ..., med solidariskt ansvar: 44,98 miljoner euro,
  
- g) [KME Germany]: 17,96 miljoner euro,
  
- h) [KME Germany], [KME France] och [KME Italy], med solidariskt ansvar: 32,75 miljoner euro,
  
- i) [KME Italy] och [KME France] med solidariskt ansvar: 16,37 miljoner euro,
  
- j) Outokumpu ... och [Luvata] med solidariskt ansvar: 36,14 miljoner euro,
  
- k) [Wieland], ensamt ansvarigt: 24,7416 miljoner euro.

...”

<sup>14</sup> Kommissionen fann att företagen i fråga hade deltagit i en enda, fortlöpande, komplex och, såvitt gäller Bolidenkongern, KME-kongern och Wieland, mångskiftande överträdelse (nedan kallad kartellen eller den aktuella överträdelsen). Kommissionen preciserade att den nationella samverkan inte i sig omfattades av det angripna beslutet (skälen 2 och 106 i det angripna beslutet).

*Relevanta produkter och marknader*

- 15 Den berörda sektorn – sektorn för tillverkning av kopparrör – omfattar två produktgrupper, nämligen dels industrirör, som i sin tur delas in i olika undergrupper beroende på slutanvändning (luftkonditionering och kylning, kopplingar, gasvärmare, filtertorkare och telekommunikationer), dels VVS-rör (även kallade sanitärrör, vattenrör eller installationsrör). VVS-rör används för vatten-, gas-, olje- och värmeinstallationer inom byggnadsindustrin (skäl 3 i det angripna beslutet).
- 16 Kommissionen ansåg att ärendena COMP/E-1/38.069 (VVS-kopparrör) och COMP/E-1/38.240 (Industrirör) avsåg två olika överträdelser. Denna åsikt grundade sig främst på att ”den samverkan som hänförde sig till VVS-rör och den samverkan som avsåg industrirör [berörde] olika företag (och anställda) och var organiserade på olika sätt”. Dessutom ansåg kommissionen att sektorn för VVS-rör skilde sig från sektorn för industrirör i fråga om kunder och produkternas slutanvändning och tekniska egenskaper (skälen 4 och 5 i det angripna beslutet).
- 17 Kommissionen angav i det angripna beslutet att produktgruppen VVS-kopparrör kan delas upp i två ”undergrupper” av produkter: standard VVS-kopparrör och plastbelagda VVS-kopparrör. Kommissionen fann att ”standard VVS-kopparrör och plast[belagda] VVS-kopparrör inte nödvändigtvis är utbytbara och kan utgöra olika produktmarknader vid bedömning enligt kommissionens tillkännagivande om definitionen av relevant marknad i gemenskapens konkurrenslagstiftning” (EGT C 372, 1997, s. 5). I det angripna beslutet utgick kommissionen emellertid från att dessa två

undergrupper utgör ”en produktgrupp ... eftersom den samverkan som avser båda undergrupperna i huvudsak berör samma företag (och anställda) och organiserades på liknande sätt” (skälen 13 och 459 i det angripna beslutet).

- 18 I det angripna beslutet påpekade kommissionen även att den relevanta geografiska marknaden var Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Värdet på EES-marknaden år 2000 för standard VVS-kopparrör beräknades till cirka 970,1 miljoner euro och värdet för plastbelagda VVS-kopparrör på samma marknad under samma år till cirka 180,9 miljoner euro. Det sammanlagda värdet för dessa båda marknader beräknades följaktligen till 1 151 miljoner euro år 2000 inom EES (skälen 17 och 23 i det angripna beslutet).

#### *Den aktuella överträdelsens olika delar*

- 19 Kommissionen påpekade i det angripna beslutet att den aktuella överträdelsen omfattade tre olika men sammanhängande former (skälen 458 och 459 i det angripna beslutet). Den första delen av kartellen, närmare bestämt SANCO-samverkan, bestod i samverkan mellan SANCO-producenter. SANCO är ett varumärke för standard VVS-kopparrör som tillverkas av KME-koncernen, Wieland och Bolidenkoncernen (skälen 115–118, 125–146 och 456 i det angripna beslutet).
- 20 Den andra delen av den aktuella överträdelsen, närmare bestämt WICU- och Cuprotherm-samverkan, bestod i samverkan mellan ”WICU- och Cuprotherm-producenterna”. WICU och Cuprotherm är varumärken för plastbelagda VVS-kopparrör som tillverkas av KME-koncernen och Wieland (skälen 121 och 149 i det angripna beslutet).
- 21 Den tredje delen av kartellen – den bredare europeiska samverkan – bestod i samverkan mellan en större grupp producenter av standard VVS-kopparrör. I denna grupp

ingick de företag som nämnts ovan i punkterna 19 och 20 samt av Buntmetallkoncernen (bestående av Austria Buntmetall och Buntmetall Amstetten), Chalkor, HME, IMI-koncernen, Mueller och Outokumpukoncernen (skälen 147, 148, 192 och 459–462 i det angripna beslutet).

*Den aktuella överträdelsens varaktighet och fortlöpande karaktär*

- 22 Kommissionen påpekade i det angripna beslutet att den aktuella överträdelsen inleddes den 3 juni 1988 vad gäller KME-koncernen och Bolidenkoncernen, den 29 september 1989 vad gäller IMI-koncernen, Outokumpukoncernen och Wieland, den 21 oktober 1997 vad gäller Mueller och senast den 29 augusti 1998 vad gäller Chalkor, Buntmetallkoncernen och HME. Såsom slutdatum för överträdelsen valde kommissionen den 22 mars 2001, utom vad gäller Mueller och Chalkor, som enligt kommissionen drog sig ur kartellen den 8 januari 2001 respektive i september 1999 (skäl 597 i det angripna beslutet).
- 23 Såvitt avser den aktuella överträdelsens fortlöpande karaktär, påpekade kommissionen i det angripna beslutet – såvitt avser Bolidenkoncernen, IMI-koncernen, KME-koncernen, Outokumpukoncernen och Wieland – att även om kartellens verksamhet undergick lugnare perioder mellan 1990 och december 1992, liksom mellan juli 1994 och juli 1997, upphörde överträdelsen aldrig helt och hållet. Det var således fråga om en enda överträdelse som inte var preskriberad (skälen 466, 471, 476, 477 och 592 i det angripna beslutet).

*Fastställande av bötesbeloppen*

- <sup>24</sup> Med stöd av artikel 23.2 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 av den 16 december 2002 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna 81 [EG] och 82 [EG] (EGT L 1, 2003, s. 1) och artikel 15.2 i förordning nr 17 fastställde kommissionen i det angripna beslutet böter för Bolidenkoncernen, Buntmetallkoncernen, Chalkor, HME, IMI-koncernen, KME-koncernen, Outokumpukoncernen och Wieland (skäl 842 och artikel 2 i det angripna beslutet).
- <sup>25</sup> Kommissionen fastställde bötesbeloppen med hänsyn till den aktuella överträdelsens allvar och varaktighet. Dessa två kriterier föreskrivs uttryckligen i artikel 23.3 i förordning nr 1/2003 och i artikel 15.2 i förordning nr 17, vilken enligt det angripna beslutet var tillämplig vid tidpunkten för den aktuella överträdelsen (skälen 601–603 i det angripna beslutet).
- <sup>26</sup> Vid fastställandet av varje företags böter tillämpade kommissionen den metod som föreskrivs i riktlinjerna för beräkning av böter som döms ut enligt artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 65.5 [KS] (EGT C 9, 1998, s. 3) (nedan kallade riktlinjerna), även om den inte systematiskt hänvisade till denna. I det angripna beslutet bedömde kommissionen även om och i vilken utsträckning de berörda företagen uppfyllde kraven enligt 1996 års meddelande om samarbete.

## Utgångsbelopp för böterna

## — Överträdelsens allvar

- <sup>27</sup> Vid bedömningen av den aktuella överträdelsens allvar tog kommissionen hänsyn till överträdelsens art, dess faktiska inverkan på marknaden samt den berörda geografiska marknaden omfattning och storlek (skälen 605 och 678 i det angripna beslutet).
- <sup>28</sup> Kommissionen ansåg att förfaranden i form av marknadsuppdelning och fastställande av priser, som de aktuella, till sin natur utgör en mycket allvarlig överträdelse och att den geografiska marknad som berördes av kartellen motsvarade EES. Kommissionen tog även hänsyn till att marknaden för VVS-kopparrör utgjorde en viktig industrisektor med ett beräknat marknadsvärde i EES på 1 151 miljoner euro år 2000, som var överträdelsens sista hela år (skälen 606 och 674–678 i det angripna beslutet).
- <sup>29</sup> Vad gäller överträdelsens faktiska inverkan på marknaden fann kommissionen att det förelåg tillräckliga bevis för att kartellen generellt hade påverkat den berörda marknaden, särskilt priserna, även om det var omöjligt att kvantifiera dem exakt (skälen 670 och 673 i det angripna beslutet). Kommissionen byggde detta konstaterande på flera indicier. För det första grundade den sin åsikt på genomförandet av kartellen med hänvisning till att deltagarna informerade varandra om försäljningsvolymerna och prisnivåerna (skälen 629 och 630 i det angripna beslutet).



- 30 För det andra tog kommissionen hänsyn till den omständigheten att medlemmarna i kartellen stod för en stor del av EES-marknaden, närmare bestämt 84,6 procent (skäl 635 i det angripna beslutet).
- 31 För det tredje grundade sig kommissionens slutsats på tabeller, PM och anteckningar som kartellens medlemmar upprättade i samband med sina möten. Dessa handlingar visar enligt kommissionen att priserna ökade under vissa perioder av kartellens verksamhet och att kartellens medlemmar fick ökade intäkter under dessa perioder jämfört med föregående perioder. Somliga av dessa handlingar visar enligt kommissionen att de personer som var delaktiga i kartellen bedömde att kartellen hade gjort det möjligt för de berörda företagen att uppnå sina prismål. Kommissionen byggde sina slutsatser även på de redogörelser som lämnats av X (en före detta direktör för ett av företagen i Bolidenkonglomeraten), Wieland, Bolidenkonglomeraten och Mueller inom ramen för deras respektive samarbete (skälen 637–654 i det angripna beslutet).
- 32 Kommissionen konstaterade slutligen att kartelldeltagarnas marknadsandelar var relativt stabila under hela kartellperioden, även om kunderna ibland växlade mellan deltagarna (skäl 671 i det angripna beslutet).
- 33 Kommissionen drog härav slutsatsen att de berörda företagen hade begått en mycket allvarlig överträdelse (skäl 680 i det angripna beslutet).

#### — Olika behandling

- 34 Kommissionen identifierade i det angripna beslutet fyra kategorier som den ansåg representativa för de aktuella företagens relativa betydelse i den aktuella överträdelserna. Utgångspunkt för kommissionens uppdelning av kartellmedlemmarna i flera kategorier var kartelldeltagarnas marknadsandelar med avseende på försäljning av de

berörda produkterna i EES under år 2000. KME-koncernen ansågs som en följd härav utgöra den största aktören på den berörda marknaden och hänfördes till den första kategorin. Wielandkoncernen (bestående av Wieland och Buntmetallkoncernen, som Wieland övertog kontrollen av i juli 1999), IMI-koncernen och Outokumpukoncernen ansågs vara medelstora aktörer på denna marknad och placerades i den andra kategorin. Bolidenkoncernen placerades i den tredje kategorin och HME och Chalkor i den fjärde (skälen 681–692 i det angripna beslutet).

- 35 Marknadsandelarna fastställdes utifrån varje deltagares omsättning från försäljningen av VVS-kopparrör på den samlade marknaden för standard VVS-kopparrör och plastbelagda VVS-kopparrör. Marknadsandelarna för de företag som inte sålde WICU- och Cuprotherm-rör beräknades därför genom att deras omsättning från standard VVS-kopparrör dividerades med den samlade marknadsstorleken för standard VVS-kopparrör och plastbelagda VVS-kopparrör (skälen 683 och 692 i det angripna beslutet).
- 36 Kommissionen fastställde utgångsbeloppet[\*] för böterna till 70 miljoner euro för KME-koncernen, 23,8 miljoner euro för Wieland, IMI- och Outokumpukoncernen, 16,1 miljoner euro för Bolidenkoncernen samt till 9,8 miljoner euro för Chalkor och för HME (skäl 693 i det angripna beslutet). [\* I den svenska språkversionen av det angripna beslutet används i detta sammanhang begreppet grundbelopp. I enlighet med terminologin i riktlinjerna används här emellertid begreppet utgångsbelopp. Övers. anm.]
- 37 Med hänsyn till att Wieland och Buntmetallkoncernen utgjorde ett enda företag efter juli 1999 och att KME France och KME Italy till och med juni 1995 tillsammans utgjorde ett enda företag som var skilt från KME Germany, fastställdes deras respektive utgångsbelopp enligt följande: 35 miljoner euro för KME-koncernen (för vilket KME Germany, KME France och KME Italy var solidariskt ansvariga), 17,5 miljoner euro för KME Germany, 17,5 miljoner euro för KME Italy och KME France

solidariskt, 3,25 miljoner euro för Wielandkoncernen, 19,52 miljoner euro för Wieland och 1,03 miljon euro för Buntmetallkoncernen (skälen 694–696 i det angripna beslutet).

- 38 För att säkerställa böternas avskräckande effekt höjde kommissionen utgångsbeloppet för Outokumpukoncernens böter med 50 procent, vilket medförde en höjning till 35,7 miljoner euro. Kommissionen bedömde nämligen att koncernens totala omsättning på över 5 miljarder euro visade att en sådan höjning var motiverad med hänsyn till koncernens storlek och ekonomiska styrka (skäl 703 i det angripna beslutet).

#### Böternas grundbelopp

- 39 Det framgår av det angripna beslutet att kommissionen höjde böternas utgångsbelopp med 10 procent per helt överträdelseår och med 5 procent för varje ytterligare period omfattande minst sex månader men understigande ett år. Kommissionen kom på så sätt till följande slutsatser:

- IMI-koncernen hade deltagit i kartellen under elva år och fem månader. Böternas utgångsbelopp om 23,8 miljoner euro skulle därför höjas med 110 procent.
- Outokumpukoncernen hade deltagit i kartellen under elva år och fem månader. Böternas utgångsbelopp, som hade fastställts till 35,7 miljoner euro efter ökningen i avskräckande syfte, skulle därför höjas med 110 procent.

- Bolidenkoncernen hade deltagit i kartellen under tolv år och nio månader. Böternas utgångsbelopp om 16,1 miljoner euro skulle därför höjas med 125 procent.
  
- Chalkor hade deltagit i kartellen under tolv månader, varför böternas utgångsbelopp om 9,8 miljoner euro skulle höjas med 10 procent.
  
- HME hade deltagit i kartellen under två år och sex månader, varför böternas utgångsbelopp om 9,8 miljoner euro skulle höjas med 25 procent.
  
- KME-koncernen hade deltagit i kartellen under fem år och sju månader, varför böternas utgångsbelopp om 35 miljoner euro skulle höjas med 55 procent.
  
- KME Germany hade deltagit i kartellen under sju år och två månader, varför böternas utgångsbelopp om 17,5 miljoner euro skulle höjas med 70 procent.
  
- KME France och KME Italy hade deltagit i kartellen under fem år och tio månader, varför böternas utgångsbelopp om 17,5 miljoner euro skulle höjas med 55 procent.
  
- Wieland ansågs ensamt ansvarigt för en period av nio år och nio månader och ansvarigt tillsammans med Buntmetallkoncernen för ytterligare en period av ett år och åtta månader. Kommissionen höjde därför böternas utgångsbelopp om 19,52 miljoner euro, för vilket Wieland är ensamt ansvarigt, med 95 procent, och

utgångsbeloppet för böterna om 3,25 miljoner euro, för vilket Wieland och Buntmetallkoncernen är solidariskt ansvariga, med 15 procent (skälen 706–714 i det angripna beslutet).

40 Grundbeloppen för de böter som de berörda företagen har ålagts fastställdes således enligt följande:

- KME-koncernen: 54,25 miljoner euro,
  
- KME Germany: 29,75 miljoner euro,
  
- KME France och KME Italy (solidariskt): 27,13 miljoner euro,
  
- Buntmetallkoncernen: 1,03 miljon euro,
  
- Wielandkoncernen: 3,74 miljoner euro,
  
- Wieland: 38,06 miljoner euro,
  
- IMI-koncernen: 49,98 miljoner euro,

- Outokumpukoncernen: 74,97 miljoner euro,
  
- Chalkor: 10,78 miljoner euro,
  
- HME: 12,25 miljoner euro,
  
- Bolidenkoncernen: 36,225 miljoner euro (skäl 719 i det angripna beslutet).

#### Försvårande och förmildrande omständigheter

- <sup>41</sup> Grundbeloppet för Outokumpukoncernens böter höjdes med 50 procent på grund av att koncernen hade gjort sig skyldig till en upprepad överträdelse. Koncernen omfattades nämligen av kommissionens beslut 90/417/EKSG av den 18 juli 1990, angående ett förfarande enligt artikel 65 [KS] om avtal och samordnade förfaranden mellan europeiska producenter av kallvalsade platta produkter av rostfritt stål (EGT L 220, s. 28) (skälen 720–726 i det angripna beslutet).
- <sup>42</sup> Vad gäller förmildrande omständigheter tog kommissionen hänsyn till att KME- och Outokumpu-koncernerna inom ramen för samarbetet med kommissionen hade tillhandahållit information som inte omfattas av 1996 års meddelande om samarbete.
- <sup>43</sup> Kommissionen satte därför ned grundbeloppet för Outokumpukoncernens böter med 40,17 miljoner euro. Nedsättningen motsvarade det bötesbelopp som koncernen skulle ha ålagts för överträdelseperioden september 1989–juli 1997, vilken

kommissionen kunde fastställa tack vare den information som koncernen hade tillhandahållit (skälen 758 och 759 i det angripna beslutet).

- 44 Vad gäller KME-koncernen sattes böternas grundbelopp ned med 7,93 miljoner euro till följd av dess samarbete, som hade gjort det möjligt för kommissionen att fastställa att den aktuella överträdelsen även omfattade plastbelagda VVS-kopparrör (skälen 760 och 761 i det angripna beslutet).

#### Tillämpning av 1996 års meddelande om samarbete

- 45 Med stöd av punkt D i 1996 års meddelande om samarbete satte kommissionen ned Outokumpukoncernens böter med 50 procent, Wielandkoncernens böter med 35 procent, Chalkors böter med 15 procent, Bolidenkoncernens och IMI-koncernens böter med 10 procent och KME-koncernens böter med 35 procent. HME fick ingen nedsättning i enlighet med detta meddelande (skäl 815 i det angripna beslutet).

#### De slutliga bötesbeloppen

- 46 I enlighet med artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 23.2 i förordning nr 1/2003 fastställde kommissionen de slutliga bötesbeloppen för de företag som omfattas av det angripna beslutet enligt följande:

— Bolidenkoncernen: 32,6 miljoner euro,

— Buntmetallkoncernen: 0,6695 miljon euro,

- Chalkor: 9,16 miljoner euro,
- HME: 4,49 miljoner euro,
- IMI-koncernen: 44,98 miljoner euro,
- KME-koncernen: 32,75 miljoner euro,
- KME Germany: 17,96 miljoner euro,
- KME France och KME Italy (solidariskt): 16,37 miljoner euro,
- Outokumpukoncernen: 36,14 miljoner euro,
- Wielandkoncernen: 2,43 miljoner euro,
- Wieland: 24,7416 miljoner euro (skäl 842 i det angripna beslutet).

### **Förfarandet och parternas yrkanden**

- <sup>47</sup> Sökandena väckte förevarande talan genom ansökan som inkom till förstainstansrättens kansli den 20 januari 2005.
- <sup>48</sup> Till följd av att förstainstansrättens avdelningar hade fått en ny sammansättning förordnades referenten att tjänstgöra på åttonde avdelningen och målet tilldelades följaktligen denna avdelning.



49 Sökandena har yrkat att tribunalen ska

- ogiltigförklara artikel 1 a–c i det angripna beslutet i den mån det däri hänvisas till perioderna den 1 juli 1995–27 augusti 1998 och den 10 december 1998–7 oktober 1999,
- sätta ned de böter som sökandena har ålagts, och
- förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

50 Kommissionen har yrkat att tribunalen ska

- ogilla talan,
- höja sökandenas bötesbelopp, och
- förplikta sökandena att ersätta rättegångskostnaderna.

### **Rättslig bedömning**

51 Sökandena har yrkat delvis ogiltigförklaring av det angripna beslutet och nedsättning av de ålagda böterna.

## 1. Yrkandet om delvis ogiltigförklaring av det angripna beslutet

### *Parternas argument*

- 52 Sökandena har till stöd för sin talan anfört en enda grund, nämligen att kommissionen gjorde sig skyldig till felaktig rättstillämpning när den fastställde att sökandena hade deltagit i en enda, fortlöpande överträdelse.
- 53 Sökandena anser att kommissionen inte i tillräcklig mån och inte på det sätt som krävs enligt rättspraxis har styrkt att sökandena under perioderna den 1 juli 1995–27 augusti 1998 och den 10 december 1998–7 oktober 1999 hade för avsikt att genom sitt beteende bidra till att uppnå de gemensamma mål som kartelldeltagarna eftersträvade och att de hade kännedom om de materiella beteenden som planerades eller genomfördes av andra kartelldeltagare för att uppnå samma mål eller att de rimligen kunde förutse dem eller var beredda att acceptera risken att de genomfördes.
- 54 Beträffande perioden den 1 juli 1995–27 augusti 1998 har sökandena huvudsakligen gjort gällande att SANCO-samverkan inte längre utgjorde någon del av kartellen från och med den 1 juli 1995. Kartellen bestod således därefter endast av två delar, närmare bestämt dels WICU- och Cuprotherm-samverkan, dels den bredare europeiska samverkan.
- 55 Sökandena anser att med hänsyn till att det är utrett att de aldrig deltog i WICU- och Cuprotherm-samverkan och att de inte deltog i de möten som hölls inom ramen för

den bredare europeiska samverkan under perioden den 1 juli 1995–27 augusti 1998 var sökandenas överträdelse inte fortlöpande utan avbröts.

- 56 Sökandena anser att den omständigheten att de även efter den 1 juli 1995 fortsatte att delta i systemet för informationsutbyte mellan SANCO-producenterna saknar betydelse för frågan huruvida deras deltagande i kartellen avbröts eller inte. Från det att X, en av de dåvarande verkställande direktörerna i sökandena, slutade vid halvårsskiftet år 1995 till och med den 21 november 1997 kände de inte till kartellens möten, inte ens det faktum att kartellen existerade. De blev inte medvetna om den bredare europeiska samverkan förrän den 21 november 1997, då KME-koncernen erbjöd dem att delta i samarbetet, ett erbjudande som sökandena påstår sig ha avböjt.
- 57 Det system för informationsutbyte mellan SANCO-producenterna som infördes 1988 var enligt sökandena dessutom resultatet av genomförandet av lagliga licensavtal. Det ursprungliga och huvudsakliga syftet med nämnda system var således lagligt. Under den muntliga förhandlingen medgav sökandena inte desto mindre att detta system från och med 1988 till och med halvårsskiftet 1995 även användes för kartellens syften. Mot bakgrund av att de inte kände till den fortlöpande karaktären av de möten och hemliga kontakter som kartellen genomförde efter halvårsskiftet 1995 har sökandena gjort gällande att deras deltagande i systemet för informationsutbyte efter denna tidpunkt inte längre utgjorde ett deltagande i kartellen, utan bara ett genomförande av lagliga licensavtal.
- 58 Beträffande perioden den 10 december 1998–7 oktober 1999 har sökandena hävdat att de klart och uttryckligen vid mötet den 10 december 1998 förklarade att de lämnade samarbetet inom ramen för den bredare europeiska samverkan. Sökandena deltog inte i kartellen igen förrän vid ett möte den 8 oktober 1999.

59 Kommissionen anser att talan inte kan bifallas på denna grund.

### *Tribunalens bedömning*

- 60 Domstolen har slagit fast att artikel 81.1 EG kan åsidosättas inte bara genom en enstaka handling, utan även genom en serie handlingar eller ett fortlöpande beteende. Den omständigheten att en eller flera delar av denna serie handlingar eller av detta fortlöpande beteende även i sig, och för sig betraktat, kan utgöra ett åsidosättande av nämnda bestämmelse föranleder inte någon annan bedömning (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 8 juli 1999 i mål C-49/92 P, kommissionen mot Anic Partecipazioni, REG 1999, s. I-4125, punkt 81). När de olika handlingarna ingår i en helhetsstrategi, på grund av att de har ett identiskt syfte som innebär en snedvridning av konkurrensen inom den gemensamma marknaden, får kommissionen hålla företag ansvariga för dessa handlingar på grund av deras deltagande i överträdelsen som helhet betraktad (domstolens dom av den 7 januari 2004 i de förenade målen Aalborg Portland m.fl. mot kommissionen, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P och C-219/00 P, REG 2004, s. I-123, punkt 258).
- 61 På samma sätt kan ett företag hållas ansvarigt för en övergripande samverkan även om det fastställs att det har deltagit direkt endast i en eller flera delar av samverkan, under förutsättning att företaget kände till eller tveklöst borde ha känt till dels att den samverkan i vilken det deltog ingick i en övergripande plan, dels att denna övergripande plan omfattade samtliga delar av den konkurrensbegränsande samverkan (förstainstansrättens dom av den 20 april 1999 i de förenade målen T-305/94–T-307/94, T-313/94–T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 och T-335/94, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mot kommissionen, REG 1999, s. II-931, punkt 773, och av den 20 mars 2002 i mål T-9/99, HFB m.fl. mot kommissionen, REG 2002, s. II-1487, punkt 231).

- 62 I det aktuella fallet är det utrett att sökandena deltog i den bredare europeiska samverkan den 3 juni 1988–30 juni 1995, den 27 augusti 1998–10 december 1998 och den 8 oktober 1999–22 mars 2001. Det är även utrett att de ofta och utan avbrott har utbytt detaljerad information med KME-koncernen och Wieland angående försäljningsvolymerna för VVS-rör med varumärket SANCO under hela den period som kartellen var verksam, det vill säga den 3 juni 1988–22 mars 2001.
- 63 Tribunalen ska följaktligen fastställa huruvida nämnda informationsutbyte var ett av de moment som ingick i den övergripande planen för kartellen och huruvida sökandena måste ha känt till kartellens existens och verksamhet under perioderna den 1 juli 1995–27 augusti 1998 och den 10 december 1998–7 oktober 1999.
- 64 I det angripna beslutet (skälen 449–457) angav kommissionen att kartellens övergripande plan omfattade följande moment:
- stabilisering av marknadsandelar genom att fördela försäljningsvolymerna per land,
  - ett avtal om prisökningar eller samordnade priser och tillämpning av dessa, och
  - kontroll av att tilldelningen av marknadsandelar och prissamordningen genomfördes, genom ett övervakningssystem bestående i marknadsledarsamverkan för olika europeiska områden och regelbundet utbyte av konfidentiell information om affärsstrategier, försäljningsvolymerna och mål, samt ibland även priser och rabatter.

- 65 Såvitt mer specifikt avser informationsutbytet angående SANCO-rören, påpekade kommissionen i skäl 143 i det angripna beslutet att detta gjorde det möjligt att kontrollera försäljningsvolymerna. Det ska även erinras om att kommissionen i skäl 138 i det angripna beslutet påpekade att fördelade volymer samordnades regelbundet mellan SANCO-producenter och deltagarna i den bredare europeiska samverkan. Slutligen framhöll kommissionen, i skäl 486 i det angripna beslutet, att ”huvuddelen av samarbetet [inom kartellen] bestod av utbyte av uppgifter om försäljningsvolymer, och på basis av detta fördelades kvoterna”.
- 66 Sökandena har inte bestritt dessa konstateranden med avseende på perioden den 3 juni 1988–1 juli 1995. Vad gäller perioden den 1 juli 1995–22 mars 2001 har de gjort gällande att de inte rimligen hade kunnat förutse att deras deltagande i informationsutbytet efter halvårsskiftet 1995 skulle bidra till kartellens verksamhet.
- 67 Sökandenas argument är emellertid inte övertygande. Med hänsyn till att de under flera år deltog både i SANCO-samverkan och i den bredare europeiska samverkan, som omfattade fördelning av tillverkningen och övervakning av att denna fördelning genomfördes med hjälp av ett frekvent utbyte av detaljerade uppgifter om försäljningsvolymer, kan de inte med framgång hävda att den omständigheten att X lämnade företaget vid halvårsskiftet 1995 förorsakade en allvarlig minnesförlust inom företaget vad gäller kartellens existens eller verksamhet.
- 68 Sökandena har heller inte påstått att X var den enda anställda person eller person i ledande ställning som kände till att sökandena deltog i kartellen mellan åren 1988 och 1995.
- 69 Sökandena understödde den konkurrensbegränsande mekanism som hade avtalats inom kartellen under hela den period då de deltog i systemet för informationsutbyte.

Delaktigheten i nämnda system för informationsutbyte utgjorde således fortsättningen på sökandenas delaktighet i kartellen (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 60 nämnda målet Aalborg Portland m.fl. mot kommissionen, punkt 281). Av de skäl som nämnts ovan i punkterna 64–68 var sökandena nämligen tveklöst medvetna om att deras delaktighet i systemet för informationsutbyte ingick som en del i kartellens övergripande plan.

70 Slutligen ska det påpekas att sökandenas argument att SANCO-samverkan inte längre ingick som en del i kartellen efter halvårsskiftet 1995 är irrelevant. Såsom angetts ovan i punkt 69 är det nämligen den omständigheten att sökandena utan avbrott deltog i ett system för informationsutbyte och tveklöst borde ha känt till att nämnda system ingick i den övergripande planen för den aktuella överträdelsen som gör att de ska anses ha deltagit fortlöpande i kartellen.

71 Härav följer att sökandenas yrkande om delvis ogiltigförklaring ska ogillas.

## *2. Yrkandet om nedsättning av bötesbeloppet*

72 Till stöd för detta yrkande har sökandena anfört tre grunder: felaktig tillämpning av bestämmelserna om preskription, en oriktig höjning av utgångsbeloppet för böterna till följd av överträdelsens varaktighet och oriktig tillämpning av 1996 års meddelande om samarbete.

- 73 Innan tribunalen prövar de grunder som sökandena har anfört ska det erinras om att det framgår av skälen 601 och 842 i det angripna beslutet att kommissionen ålade böterna med stöd av artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 23.2 i förordning nr 1/2003. Vidare fastställde kommissionen bötesbeloppet med tillämpning av den metod som föreskrivs i riktlinjerna och i 1996 års meddelande om samarbete (se ovan punkt 26).
- 74 Även om riktlinjerna inte kan betraktas som rättsregler utgör de likväl vägledande förhållningsregler för den praxis som ska följas, från vilka kommissionen inte kan avvika i ett enskilt fall utan att ange skäl som är förenliga med likabehandlingsprincipen (se domstolens dom av den 18 maj 2006 i mål C-397/03 P, Archer Daniels Midland och Archer Daniels Midland Ingredients mot kommissionen, REG 2006, s. I-4429, punkt 91 och där angiven rättspraxis).
- 75 Det ankommer följaktligen på tribunalen, vid kontrollen av huruvida de böter som ålagts genom det angripna beslutet är lagenliga, att pröva huruvida kommissionen har använt sitt utrymme för skönsmässig bedömning i enlighet med den metod som har angetts i riktlinjerna och, för det fall den skulle konstatera att kommissionen har avvikit från denna metod, pröva huruvida avvikelserna är befogade och har motiverats i tillräcklig utsträckning. Domstolen har bekräftat att det är tillåtet att använda sig av riktlinjer och att den allmänna metod som anges i riktlinjerna är giltig (domstolens dom av den 28 juni 2005 i de förenade målen C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P och C-213/02 P, Dansk Rørindustri m.fl. mot kommissionen, REG 2005, s. I-5425, punkterna 252–255, 266, 267, 312 och 313).
- 76 Den begränsning av kommissionens utrymme för skönsmässig bedömning som kommissionen själv har infört genom att anta riktlinjerna är nämligen inte oförenlig med det förhållandet att institutionen alltjämt har ett betydande utrymme för skönsmässig bedömning. Riktlinjerna präglas i flera avseenden av flexibilitet, som gör det möjligt för kommissionen att utöva sitt utrymme för skönsmässig bedömning i enlighet med bestämmelserna i förordningarna nr 17 och nr 1/2003, såsom de har tolkats av domstolen (domen i de ovan i punkt 75 nämnda förenade målen Dansk Rørindustri m.fl. mot kommissionen, punkt 267).



- 77 Inom de områden där kommissionen alltjämt har ett utrymme för skönsmässig bedömning, exempelvis i fråga om utgångsbeloppet eller i fråga om höjning av beloppet med hänsyn till överträdelsens varaktighet, är prövningen av bedömningarnas rättsenlighet således begränsad till en prövning av att det inte har förekommit någon uppenbart oriktig bedömning (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 18 juli 2005 i mål T-241/01, Scandinavian Airlines System mot kommissionen, REG 2005, s. II-2917, punkterna 64 och 79).
- 78 Kommissionens utrymme för skönsmässig bedömning och dess egen begränsning av detta utrymme utgör i princip inte heller något hinder för tribunalen att utöva sin obegränsade behörighet (förstainstansrättens dom av den 8 juli 2004 i de förenade målen T-67/00, T-68/00, T-71/00 och T-78/00, JFE Engineering m.fl. mot kommissionen, REG 2004, s. II-2501, punkt 538). Det bötesbelopp som kommissionen har ålagt företagen får således upphävas, sättas ned eller höjas (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 8 februari 2007 i mål C-3/06 P, Groupe Danone mot kommissionen, REG 2007, s. I-1331, punkterna 60–62, och förstainstansrättens dom av den 21 oktober 2003 i mål T-368/00, General Motors Nederland och Opel Nederland mot kommissionen, REG 2003, s. II-4491, punkt 181).

*Grunden avseende felaktig tillämpning av bestämmelserna om preskription*

Parternas argument

- 79 Sökandena har, med hänvisning till påståendet att de inte har deltagit i en enda och fortlöpande överträdelse, gjort gällande att kommissionen handlade i strid med de tillämpliga bestämmelserna om preskription genom att ålägga sökandena böter för perioden före den 22 mars 1996 trots att undersökningen inte inleddes förrän den 21 mars 2001. Sökandena har härvid betonat att det informationsutbyte om försäljningsvolymerna som skedde på grund av SANCO-licenserna efter halvårsskiftet 1995 inte ingick som en del av kartellen och att den konkurrensbegränsande samverkan

som de anslöt sig till den 27 augusti 1998 inte motsvarade den som de hade lämnat vid halvårsskiftet 1995.

80 Sökandena har även gjort gällande att de enligt principen om likabehandling borde ha behandlats på samma sätt som HME, Mueller, Buntmetallkoncernen och Chalkor vid tillämpning av preskriptionsbestämmelserna.

81 Kommissionen har yrkat att talan ska ogillas såvitt avser denna grund.

#### Tribunalens bedömning

82 Det framgår av punkterna 60–71 ovan att tribunalen delar kommissionens bedömning i det angripna beslutet att sökandena deltog i en enda fortlöpande överträdelse mellan den 3 juni 1988 och den 22 mars 2001. Det är nämligen inte tillräckligt att de utan avbrott deltog i systemet för informationsutbyte för att deras delaktighet i kartellen ska anses ha varit av fortlöpande karaktär.

83 Oberoende av vad kommissionen har konstaterat beträffande HME, Mueller, Buntmetallkoncernen och Chalkor är preskriptionstiderna i artikel 25 i förordning nr 1/2003 följaktligen inte tillämpliga på sökandena.

84 Det framgår under alla omständigheter av skälen 216, 449 och 450 i det angripna beslutet och av artikel 1 i samma beslut att kommissionen höll HME, Mueller,

Buntmetallkoncernen och Chalkor ansvariga för deras respektive delaktighet i kartellen från och med 1997 eller 1998, medan sökandena hölls ansvariga från och med 1988.

85 Talan kan således inte vinna bifall såvitt avser förevarande grund.

*Grunden avseende åsidosättande av proportionalitetsprincipen*

Parternas argument

86 Sökandena har gjort gällande att kommissionen har åsidosatt proportionalitetsprincipen genom att vid höjningen av utgångsbeloppet för böterna med hänsyn till överträdelsens varaktighet underlåta att beakta att de under en betydande period deltagit endast i begränsad omfattning i kartellen. De har i detta avseende påstått att de under de två perioder då de inte deltog i kartellen enbart tillhandahöll och mottog information om försäljningsvolymerna i enlighet med SANCO-licensavtalet.

87 I repliken har sökandena gjort gällande att kommissionen när den fastställde bötesbeloppet bara tog hänsyn till överträdelsens allvar som sådant och underlät att rättvist värdera sökandenas roll i kartellen. Sökandena har i detta avseende hänvisat till rättspraxis och gjort gällande att en överträdelses allvar inte ska bedömas enbart på

grundval av faktorer som har att göra med själva överträdelsen, utan även på grundval av omständigheter som endast är hänförliga till det berörda företaget.

- 88 Sökandena anser därför att även om kommissionen inte var skyldig att ta hänsyn till att sökandena deltog mindre intensivt i kartellen vid bedömningen av huruvida utgångsbeloppet skulle höjas mot bakgrund av överträdelsens varaktighet, var den inte desto mindre skyldig att beakta denna omständighet när den fastställde bötesbeloppet mot bakgrund av överträdelsens allvar.
- 89 Kommissionen har gjort gällande att talan inte kan vinna bifall på denna grund och har därvid anfört en invändning om rättegångshinder såvitt avser argumentet att den vid bedömningen av överträdelsens allvar underlät att beakta sökandenas roll i kartellen. Enligt kommissionen utgör argumentet en ny grund som inte fanns upptagen i ansökan och därför inte kan tas upp till sakprövning.

### Tribunalens bedömning

- 90 Vad gäller kommissionens invändning om rättegångshinder ska det erinras om att det framgår av artikel 44.1 c jämförd med artikel 48.2 i tribunalens rättegångsregler dels att ansökan genom vilken talan väcks ska innehålla uppgifter om föremålet för talan och en kortfattad framställning av grunderna för denna, dels att nya grunder inte får åberopas under rättegången, såvida de inte föranleds av rättsliga eller faktiska omständigheter som framkommit först under förfarandet. En grund som utgör en utvidgning av en grund som tidigare – direkt eller underförstått – har åberopats i ansökan och som har ett nära samband med denna kan emellertid prövas i sak (förstainstansrättens dom av den 5 februari 1997 i mål T-207/95, Ibarra Gil mot

kommissionen, REGP 1997, s. I-A-13 och s. II-31, punkt 51, och, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 19 maj 1983 i mål 306/81, Verros mot parlamentet, REG 1983, s. 1755, punkterna 9 och 10). Ett argument som har åberopats till stöd för en grund bör behandlas på ett liknande sätt (förstainstansrättens dom av den 21 mars 2002 i mål T-231/99, Joynson mot kommissionen, REG 2002, s. II-2085, punkt 156, och av den 15 oktober 2008 i mål T-345/05, Mote mot parlamentet, ännu ej publicerad i rättsfallssamlingen, punkt 85).

- 91 Sökandena har i ansökan betonat att kommissionen vid beräkningen av deras bötesbelopp underlät att beakta deras påstått begränsade delaktighet i kartellen. Det framgår av ansökan att grunden avser de ålagda böternas påstått oproportionerliga storlek. Det argument som sökandena framförde i ansökan avser emellertid enbart höjningen av utgångsbeloppet med hänsyn till överträdelsens varaktighet.
- 92 I repliken har sökandena inte hänvisat till några nya faktiska omständigheter, utan har försökt att få grunden att omfatta även ett argument avseende kommissionens bedömning av hur allvarlig deras delaktighet i kartellen var. Sistnämnda argument kan emellertid inte betraktas som en utvidgning av grunden avseende den påstått oproportionerliga storleken av de ålagda böterna – såsom denna har framställts i ansökan – och argumentet kan heller inte anses ha ett nära samband med denna grund. En väsentlig del av ett beslut såsom, som i förevarande fall, bedömningen av den aktuella överträdelsens allvar, måste bestridas specifikt inför tribunalen redan i ansökan.
- 93 Sökandenas argument angående bedömningen av allvaret av deras delaktighet i kartellen ska följaktligen avvisas.
- 94 Vad gäller prövningen av grunden i sak konstaterar tribunalen att den avser en omständighet med avseende på vilken kommissionen i enlighet med riktlinjerna

alltjämt har ett utrymme för skönsmässig bedömning. Talan kan således endast bifallas såvitt avser denna grund under förutsättning att tribunalen fastställer att kommissionen gjort en uppenbart oriktig bedömning (se ovan punkt 77).

- 95 Möjligheten att höja böternas utgångsbelopp till följd av överträdelsens varaktighet är inte begränsad till sådana fall där det föreligger ett direkt samband mellan hur länge överträdelsen har pågått och en förhöjd negativ inverkan på de mål som eftersträvas genom konkurrensreglerna (se, för ett liknande resonemang, tribunalens dom av den 30 september 2003 i mål T-203/01, Michelin mot kommissionen, punkt 278 och där angiven rättspraxis).
- 96 Vidare framgår det av riktlinjerna att det inte föreligger någon överlappning eller något inbördes beroende mellan bedömningen av hur allvarlig överträdelsen är och bedömningen av dess varaktighet.
- 97 Tvärtom framgår det av riktlinjerna för det första att bedömningen av hur allvarlig överträdelsen i sig är görs för att fastställa ett utgångsbelopp för böterna. För det andra analyseras överträdelsens allvar utifrån det berörda företagens egenskaper, särskilt företagens storlek och dess ställning på den relevanta marknaden, vilket kan medföra en differentiering av utgångsbeloppet, en uppdelning av företagen i kategorier och ett fastställande av ett särskilt utgångsbelopp. För det tredje beaktas överträdelsens varaktighet när grundbeloppet fastställs och, för det fjärde, ska enligt riktlinjerna försvårande och förmildrande omständigheter beaktas, vilket medger att böternas storlek kan anpassas, bland annat med hänsyn till huruvida de berörda företagen varit aktiva eller passiva vid genomförandet av överträdelsen.
- 98 Av detta följer att enbart det faktum att kommissionen har förbehållit sig en möjlighet att för varje år som överträdelsen pågått höja böterna med – när det gäller långvariga överträdelser – upp till 10 procent av det belopp som fastställts utifrån överträdelsens allvar på intet sätt förpliktar kommissionen att fastställa procentsatsen utifrån intensiteten i aktiviteten i den konkurrensbegränsande samverkan eller utifrån verkan av densamma, eller ens utifrån hur allvarlig överträdelsen har varit. Det ankommer nämligen på kommissionen att, inom ramen för dess vidsträckta utrymme för

skönsmässig bedömning (se ovan punkt 77), välja hur stor höjning den ska tillämpa med hänsyn till överträdelsens varaktighet.

- 99 I förevarande fall konstaterade kommissionen, bland annat i skäl 706 i det angripna beslutet, att sökandena hade deltagit i kartellen i tolv år och nio månader (se ovan punkterna 60–71). Det var således fråga om lång varaktighet i den mening som avses i riktlinjerna. Kommissionen höjde följaktligen utgångsbeloppet för de ålagda böterna med 125 procent och åsidosatte därigenom inte de regler som den har fastställt i riktlinjerna.
- 100 Tribunalen anser dessutom att denna höjning på 125 procent med hänsyn till den aktuella överträdelsens varaktighet inte är uppenbart oproportionerlig.

*Grunden avseende en otillräcklig nedsättning av bötesbeloppet med hänsyn till sökandenas samarbete enligt 1996 års meddelande om samarbete*

#### Parternas argument

- 101 Sökandena har gjort gällande att de borde ha fått en större nedsättning av böterna till följd av sitt samarbete, med hänsyn till att de bekräftade de upplysningar som X hade tillhandahållit och, i svaret på kommissionens meddelande om invändningar, gav en detaljerad beskrivning av SANCO-samverkan.

- 102 De har även gjort gällande att kommissionen handlade i strid med principen om likabehandling när den tillämpade samma nedsättning för sökandena som för IMI-koncernen, eftersom sökandena hade samarbetat mer med kommissionen än vad IMI-koncernen hade gjort. Nedsättningen av IMI-koncernens böter motiverades enbart med att den hade medgett överträdelsen och inte bestritt de omständigheter som kommissionen grundade sig på. Sökandena hade därutöver översänt information till kommissionen och klargjort eller bekräftat viktiga omständigheter som underlättade undersökningen och som enligt sökandena låg till grund för det angripna beslutet.
- 103 Kommissionen anser att talan inte kan bifallas såvitt avser denna grund.

### Tribunalens bedömning

- 104 Det följer av fast rättspraxis att en nedsättning av böterna till följd av samarbete under det administrativa förfarandet motiveras av att ett sådant samarbete underlättar kommissionens uppgift att fastställa huruvida det föreligger en överträdelse (se förstainstansrättens dom av den 14 maj 1998 i mål T-311/94, BPB de Eendracht mot kommissionen, REG 1998, s. II-1129, punkt 325, och i mål T-338/94, Finnboard mot kommissionen, REG 1998, s. II-1617, punkt 363).
- 105 Vad gäller kommissionens bedömning av det samarbete som tillhandahålls av medlemmarna i en konkurrensbegränsande samverkan kan tribunalen endast pröva huruvida det har skett en uppenbart oriktig bedömning från institutionens sida, eftersom kommissionen har ett stort utrymme för eget skön när det gäller att bedöma kvaliteten och användbarheten av det samarbete som tillhandahålls av ett företag, exempelvis i förhållande till andra företags samarbete (domstolens dom av den



10 maj 2007 i mål C-328/05 P, SGL Carbon mot kommissionen, REG 2007, s. I-3921, punkt 88). Dock får kommissionen inom ramen för denna bedömning inte åsidosätta likabehandlingsprincipen.

- 106 Dessutom framgår det av punkt D 2 i 1996 års meddelande om samarbete att ett företag kan behandlas förmånligt enligt detta meddelande om det, innan ett meddelande om invändningar sänds ut, förser kommissionen med upplysningar som bidrar till att fastställa att överträdelsen har begåtts eller om företaget, efter att ha tagit emot ett meddelande om invändningar, informerar kommissionen om att det inte bestrider de faktiska omständigheter som kommissionen grundar sina anklagelser på.
- 107 I förevarande fall började både IMI-koncernen och sökandena att samarbeta efter det att meddelandet om invändningar hade tagits emot. Sökandena kan därför inte göra anspråk på en större nedsättning än IMI-koncernen, såvida inte deras samarbete i högre grad har underlättat kommissionens uppgift att fastställa överträdelsen än IMI-koncernens samarbete.
- 108 Det framgår av det angripna beslutet att sökandenas samarbete skilde sig från IMI-koncernens samarbete enbart i det avseendet att sökandena ”klargjorde vissa faktiska omständigheter” (skälen 809 och 812 i det angripna beslutet). Det framgår dessutom underförstått av det angripna beslutet att kommissionen ansåg att IMI-koncernens och sökandenas respektive samarbeten var lika användbara, eftersom båda hade börjat samarbeta på ett stadium då kommissionen redan var i stånd att fastställa existensen av samtliga delar av den aktuella överträdelsen, bland annat till följd av det samarbete som tillhandahållits av Mueller, Outokumpu- och KME-koncernerna, Wieland och Chalkor. Sökandena har för övrigt inte heller påstått att kommissionen inte var i stånd att fastställa existensen av kartellens samtliga delar när sökandena började samarbeta.

- 109 En sådan förklaring som avses ovan i punkt 102, genom vilken företaget bara bekräftar upplysningar som kommissionen redan mottagit från ett annat företag, underlättar inte heller kommissionens uppgift på ett väsentligt sätt och är därigenom inte tillräcklig för att motivera en nedsättning av bötesbeloppet på grund av samarbete (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 8 juli 2004 i mål T-44/00, Mannesmannröhren-Werke mot kommissionen, REG 2004, s. II-2223, punkt 301, och av den 25 oktober 2005 i mål T-38/02, Groupe Danone mot kommissionen, REG 2005, s. II-4407, punkt 455).
- 110 Med hänsyn till det ovan anförda konstaterar tribunalen att kommissionen inte gjorde någon uppenbart oriktig bedömning vid värderingen av användbarheten av sökandenas samarbete och inte handlade i strid med principen om likabehandling när den tillämpade lika stor nedsättning enligt 1996 års meddelande om samarbete för sökandena och IMI-koncernen. Talan kan följaktligen inte heller bifallas såvitt avser denna grund.
- 111 Talan ska således ogillas.

*3. Anslutningsyrkandet, grundat på den potentiellt förmånligare behandlingen av sökandena i förhållande till Chalkor och IMI-koncernen*

#### Parternas argument

- 112 Kommissionen har påpekat att IMI-koncernen och Chalkor i sina respektive ansökningar i målen T-18/05 och T-21/05 har gjort gällande att kommissionen vid fastställandet av bötesbeloppen inte beaktade den omständigheten att de inte hade deltagit i

SANCO-samverkan och WICU- och Cuprotherm-samverkan och att de således hade begått en mindre allvarlig överträdelse än sökandena, Wieland och KME-koncernen. IMI-koncernens och Chalkors argument väcker enligt kommissionen frågan huruvida det har skett en särbehandling av de olika deltagarna i kartellen inom ramen för vad som ansågs vara en enda överträdelse.

- 113 Om tribunalen skulle godta IMI-koncernens och Chalkors argument på denna punkt ska den enligt kommissionen, med utövande av sin obegränsade behörighet, höja böterna för KME-koncernen, sökandena och Wieland i stället för att sätta ned de böter som ålagts IMI-koncernen och Chalkor.
- 114 Sökandena anser att detta yrkande ska ogillas.

### Tribunalens bedömning

- 115 Det kan konstateras att tribunalen i domen i mål T-18/05, IMI m.fl. mot kommissionen (ännu ej publicerad i rättsfallssamlingen), och domen i mål T-21/05, Chalkor mot kommissionen (ännu ej publicerad i rättsfallssamlingen), vilka meddelas denna dag, har funnit att IMI-koncernen och Chalkor har gjort sig skyldiga till en överträdelse som är mindre allvarlig än den som begåtts av Bolidenkoncernen, KME-koncernen och Wieland och att kommissionen borde ha beaktat denna omständighet när den beräknade bötesbeloppen.
- 116 Tribunalen har i nämnda domar dessutom, med utövande av sin obegränsade behörighet, slagit fast dels att det utgångsbelopp för böterna som kommissionen fastställde var lämpligt i förhållande till överträdelsens allvar med beaktande av kartellens samtliga tre delar, dels att utgångsbeloppen för de böter som ålades IMI-koncernen och

Chalkor skulle sättas ned med hänsyn till att kommissionen inte höll dem ansvariga för SANCO-samverkan (domarna i de ovan i punkt 115 nämnda målen IMI m.fl. mot kommissionen, punkterna 166, 167 och 189, och Chalkor mot kommissionen, punkterna 104, 105 och 185).

117 Härav följer att kommissionens yrkande ska ogillas.

## **Rättegångskostnader**

118 Enligt artikel 87.2 i rättegångsreglerna ska tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Enligt artikel 87.3 första stycket i rättegångsreglerna kan tribunalen emellertid, om parterna ömsom tappar målet på en eller flera punkter eller om särskilda omständigheter motiverar det, besluta att kostnaderna ska delas eller att vardera parten ska bära sina kostnader.

119 I förevarande fall har sökandena tappat målet såvitt avser deras talan, medan kommissionen har tappat målet såvitt avser dess anslutningsyrkande. Det är emellertid huvudsakligen sökandena som har tappat målet. Mot den bakgrunden ska sökandena bära sina rättegångskostnader och ersätta 90 procent av kommissionens rättegångskostnader, medan kommissionen ska bära 10 procent av sina rättegångskostnader.

Mot denna bakgrund beslutar

TRIBUNALEN (åttonde avdelningen)

följande:

- 1) **Talan ogillas.**
- 2) **Europeiska kommissionens anslutningsyrkande ogillas.**
- 3) **Boliden AB, Outokumpu Copper Fabrication AB och Outokumpu Copper BCZ SA ska bära sina rättegångskostnader och ersätta 90 procent av kommissionens rättegångskostnader.**
- 4) **Kommissionen ska bära 10 procent av sina rättegångskostnader.**

Martins Ribeiro

Papasavvas

Wahl

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 19 maj 2010.

Underskrifter

## Innehållsförteckning

Bakgrund till tvisten .....	II - 1849
1. Det administrativa förfarandet .....	II - 1849
2. Det angripna beslutet .....	II - 1852
Relevanta produkter och marknader .....	II - 1858
Den aktuella överträdelsens olika delar .....	II - 1859
Den aktuella överträdelsens varaktighet och fortlöpande karaktär .....	II - 1860
Fastställande av bötesbeloppen .....	II - 1861
Utgångsbelopp för böterna .....	II - 1862
— Överträdelsens allvar .....	II - 1862
— Olika behandling .....	II - 1863
Böternas grundbelopp .....	II - 1865
Försvarande och förmildrande omständigheter .....	II - 1868
Tillämpning av 1996 års meddelande om samarbete .....	II - 1869
De slutliga bötesbeloppen .....	II - 1869
Förfarandet och parternas yrkanden .....	II - 1870
Rättslig bedömning .....	II - 1871
1. Yrkandet om delvis ogiltigförklaring av det angripna beslutet .....	II - 1872
Parternas argument .....	II - 1872
Tribunalens bedömning .....	II - 1874
2. Yrkandet om nedsättning av bötesbeloppet .....	II - 1877
Grunden avseende felaktig tillämpning av bestämmelserna om preskription .....	II - 1879
II - 1892	

Parternas argument .....	II - 1879
Tribunalens bedömning .....	II - 1880
Grunden avseende åsidosättande av proportionalitetsprincipen .....	II - 1881
Parternas argument .....	II - 1881
Tribunalens bedömning .....	II - 1882
Grunden avseende en otillräcklig nedsättning av bötesbeloppet med hänsyn till sökandenas samarbete enligt 1996 års meddelande om samarbete .....	II - 1885
Parternas argument .....	II - 1885
Tribunalens bedömning .....	II - 1886
3. Anslutningsyrkandet, grundat på den potentiellt förmånligare behandlingen av sökandena i förhållande till Chalkor och IMI-koncernen .....	II - 1888
Parternas argument .....	II - 1888
Tribunalens bedömning .....	II - 1889
Rättegångskostnader .....	II - 1890